9.12.2016

EDUSKUNNAN LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNALLE

Sähköposti: LiV@eduskunta.fi

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta asetukseksi lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähetyksiin sovellettavien tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta (U 61/2016 vp)

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan asiassa seuraavaa.

1. Teoston pääviestit

- Verkossa tarjottavat oheispalvelut asetuksen 1 artiklassa ja alkuperämaaperiaatteen soveltamisala 2 artiklassa on määritelty riittävän suppeasti ja tarkkarajaisesti. Pidämme asetusehdotusta tältä osin hyväksyttävänä.

- Tekijänoikeuslaki on edelleenlähettämisen suhteen teknologianeutraali, joten asetus ei tältä osin aiheuta tarvetta lainsäädännön muuttamiseen Suomessa. Myös edelleenlähettämisen lisensioinnissa IPTV-palvelut on rinnastettu tavanomaiseen kaapelijakeluun.

- Kannatamme kirjelmässä esitettyä kantaa, jonka mukaan on pidettävä huolta riittävästä kansallisesta liikkumavarasta, jotta asetusehdotuksen mukainen järjestely voidaan sovittaa yhteen olemassa olevaan kansalliseen järjestelmään, ja jonka mukaan asetusehdotuksessa ilmaistua sopimusvapauden periaatetta on syytä vahvistaa.

2. Asetusehdotuksen arviointia

a. Asetuksen päämäärät, soveltamisala ja vaikutukset

Asetusehdotuksen perusteluissa (s. 4) viitataan sidosryhmien kuulemiseen, jonka EU:n komissio järjesti syksyllä 2015. Asiasta muotoilemassaan lausumassa eduskunnan sivistysvaliokunta totesi mm. seuraavaa (SiVP 32/2015 vp, s. 3):

> ”Sivistysvaliokunta korostaa, että satelliitti- ja kaapelidirektiiviin liittyvät perusperiaatteet tulee säilyttää. Näistä tärkein on sopimusvapauden säilyttäminen ja sen myötä mahdollisuus rajata sisältöjen tarjonta tietylle maantieteelliselle alueelle, jotta lähettäjäyritykset voivat

itse päättää kaupallisista markkina-alueistaan. Myös ohjelmahankinnan kannalta maakohtainen oikeushankinta on perusedellytys sille, että kansalliset toimijat voivat hankkia sisältöoikeuksia omalle markkina-alueelleen. Valiokunta pitää alkuperämaaperiaatetta erittäin tärkeänä mutta suhtautuu varauksella satelliitti- ja kaapelidirektiivin uudelleentarkastelun päällimmäisenä tavoitteena olevaan tarkoitukseen laajentaa alkuperämaaperiaatetta myös internetjakeluun."

Komission suhteellisuusarviointi (s. 3) noudattelee sivistysvaliokunnan tekemiä linjauksia: ehdotus koskee vain tiettyjä markkinoiden osa-alueita, siinä ei velvoiteta lähettäjäyrityksiä tarjoamaan rajat ylittäviä oheisverkkopalveluita eikä edelleenlähettäjiä tarjoamaan muista jäsenvaltioista peräisin olevia ohjelmia, sillä ei estetä sopimusvapauden käyttämistä niiden oikeuksien käytön rajoittamiseksi, joihin alkuperämaan periaate vaikuttaa, ja oheispalveluja koskevien oikeuksien hankkimiseen sovellettavan alkuperämaasäännön perusteella paikannetaan ainoastaan oikeuksien käytön kannalta olennaisia tekijänoikeustoimia. Etenkin alkuperämaaperiaatteeseen liittyvien ongelmien ja riskien välttämiseksi on erittäin tärkeää, että asetuksen rajatun soveltamisalan merkitys ymmärretään ja että sitä myös käytännössä noudatetaan.

Pidämme oikeana valtioneuvoston kirjelmässä esitettyä arviota (s. 3), jonka mukaan satelliitti- ja kaapelidirektiivin päivittäminen on tehty hienovaraisesti siten, että sillä olisi mahdollisimman hyvin ennakoitavissa olevia vaikutuksia eikä se fundamentaalisesti vaikuttaisi TV- ja radiolähetystoiminnan nykymalleihin. On kuitenkin syytä huomauttaa, että toisin kuin mihin kirjelmän väliotsikointi (3.1. Alkuperäinen lähetystoiminta, s. 3) ja eräät johtopäätökset (valtioneuvoston kannan ensimmäinen kappale, s. 5) näyttäisivät viittaavan, komission ehdotus ei tähtää lähetystoimintaa tai sen alkuperämaata koskevaan yleisempään sääntelyyn vaan yleisradiolähetyksiin liittyvien oheispalveluiden verkossa tapahtuvan tarjonnan lisensioinnin järjestämiseen, missä alkuperämaan periaatteella on asetuksen 2 artiklassa määritelty tarkoin rajattu rooli.

Kirjelmässä todetaan (s. 4), että komission ehdotuksessa valittu sääntelyväline, suoraan sovellettava asetus, saattaa aiheuttaa joitakin ongelmia suhteessa olemassa olevaan lainsäädäntöön. Kirjelmässä viitataan satelliitti- ja kaapelidirektiivin jättämään kansalliseen liikkumavaraan, jonka merkitys liittyy sovellettavaan käsitteistöön ja yhteishallinnoinnin toteuttamiseen.

Kannatamme kirjelmässä esitettyä kantaa, jonka mukaan on pidettävä huolta riittävästä kansallisesta liikkumavarasta, jotta asetusehdotuksen mukainen järjestely voidaan sovittaa yhteen olemassa olevaan kansalliseen järjestelmään, ja jonka mukaan asetusehdotuksessa ilmaistua sopimusvapauden periaatetta on syytä vahvistaa.

b. Verkossa tarjottavat oheispalvelut

Ehdotuksen 1 artiklan (a) kohdassa määritellään verkossa tarjottava oheispalvelu. Määritelmä vastaa varsin pitkälti kirjausta, joka sisältyy Euroopan yleisradiounionin (EBU) ja musiikin tekijöitä ja kustantajia edustavien eurooppalaisten järjestöjen (ECSA, GESAC, ICMP) väliseen oheispalveluiden lisensioinnin periaateasiakirjaan (Recommendation for the Licensing of Broadcast-

Related Online Activities; 4.4.2014). Määritelmä on myös soveltuvin osin yhdenmukainen kollektiivihallinnon direktiivin (2014/26/EU) 32 artiklan kanssa. Lisäksi on syytä korostaa määritelmän tulkintaohjeita johdantolauseessa 8.

Alkuperämaaperiaatteen soveltamisala on määritelty asetuksen 2 artiklassa. Määritelmän tarkkarajaisuus ilmenee johdantolauseesta 9, jonka mukaan periaatetta ei pitäisi soveltaa mihinkään myöhempään sellaisen sisällön toistamiseen tai yleisölle välittämiseen, joka on suojattu tekijänoikeudella tai lähioikeuksilla ja joka sisältyy verkossa tarjottavaan oheispalveluun. Asetusehdotuksen perusteluissa korostetaan (s. 6), että alkuperämaaperiaatteen soveltaminen rajoittuu lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden verkkopalveluihin. Myös tätä täsmennetään johdantolauseessa 9: periaatetta olisi sovellettava yksinomaan oikeudenhaltijoiden tai oikeudenhaltijoita edustavien tahojen ja lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden väliseen suhteeseen ja vain verkossa tarjottavan oheispalvelun tarjoamista, saataville laittamista tai käyttöä varten.

Satelliitti- ja kaapelidirektiivin tarkistamista koskevissa aiemmissa lausunnoissamme olemme todenneet, että alkuperämaaperiaatteen kriteerien mahdollinen uudelleen tarkastelu tulee tehdä hyvin harkitusti ja vasta perusteellisen vaikutusarvioinnin jälkeen. **Sekä eduskunnan sivistysvaliokunnan että EU:n komission esittämien näkökohtien valossa on perusteita katsoa, että verkossa tarjottavat oheispalvelut asetuksen 1 artiklassa ja alkuperämaaperiaatteen soveltamisala 2 artiklassa on määritelty riittävän suppeasti ja tarkkarajaisesti. Pidämme ehdotusta tältä osin hyväksyttävänä.**

c. Edelleenlähettäminen muissa kuin kaapeliverkoissa

Ehdotuksen perustelujen mukaan (s. 6) asetuksen tavoitteena on laajentaa oikeuksien pakollinen yhteishallinnointijärjestelmä koskemaan internetpohjaiseen televisioon perustuvia ja muita suljettujen sähköisten viestintäverkkojen välityksellä tarjottuja edelleenlähetyspalveluja. Sääntelyn lähtökohtana on, että erilaisten suljettujen verkkojen välityksellä tarjottavat edelleenlähetyspalvelut vastaavat kaapelin välityksellä edelleenlähetettyjen palvelujen tarjoajien palveluja. Oikeusvarmuuden takaamiseksi tällaisille palveluntarjoajille ja eroavaisuuksien poistamiseksi kansallisesta lainsäädännöstä olisi ehdotuksen mukaan sovellettava satelliitti- ja kaapelidirektiivissä vahvistettuja, kaapelin välityksellä tapahtuvan edelleenlähetyksen sääntöjä vastaavia sääntöjä (johdantolauseet 12-13).

Asetuksen tavoitteena on siten rinnastaa mm. internet-protokollaa hyödyntävä yleisradiolähetysten edelleenlähettäminen perinteiseen kaapeliverkoissa tapahtuvaan edelleenlähettämiseen. **Tekijänoikeuslakimme on edelleenlähettämisen suhteen teknologianeutraali, joten asetus ei tältä osin aiheuta tarvetta lainsäädännön muuttamiseen Suomessa. Myös edelleenlähettämisen lisensioinnissa IPTV-palvelut on rinnastettu tavanomaiseen kaapelijakeluun.**

9.12.2016

Helsingissä, joulukuun 9 päivänä 2016

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry

Katri Sipilä
toimitusjohtaja

Martti Kivistö
johtaja, regulaatio ja toimintaympäristö